

Etapa națională a olimpiadelor școlare - 2022

Probă scrisă

ISTORIE

Clasa a XII-a

- Timpul de lucru este de trei ore.
- Ambele subiecte sunt obligatorii.
- Se acordă 10 puncte din oficiu, care se adaugă la Subiectul I.
- Subiectele se tratează pe foi separate.

SUBIECTUL I**(40 de puncte)**

Citiți, cu atenție, sursele de mai jos:

A. „Un organism statal cu o organizare complexă, avându-l drept conducător (*dux*) pe Menu Morout, care își moștenește stăpânirea de la bunicul său Morut, era delimitat de râurile Tisa, Mureș și Someș, hotarul său răsăritean fiind pădurea Igfon, care îl despărțea de «țara ultrasilvană». Reședința lui Menumorut se afla în cetatea Biharea [...] a cărei existență în această epocă a fost confirmată fără echivoc de cercetările arheologice. În afara acesteia, Anonymus menționează și alte asemenea cetăți (*castrum Zotmar*, *castrum Zyloc*), care, alături de așezările și fortificațiile identificate pe teren, completează tabloul unei stabilități aflate într-un neîndoielnic proces de maturizare. Situată în plină câmpie a Tisei, țara lui Menumorut era locuită de diferite populații, fapt pentru care Anonymus arată că armata acestuia era alcătuită din «soldați adunați din diferite neamuri». [...] Situat în zona de contact dintre ariile de influență ale Bulgariei și Moraviei Mari, avantajat de redutabila forță militară de care dispunea și de controlul exercitat asupra unui important segment al comerțului cu sare, Menumorut își cucerise însă spre sfârșitul secolului al IX-lea, o poziție care nu trădează existența nici unui raport de subordonare față de cele două puteri care își disputau controlul asupra Câmpiei Panonice.”

(Ioan Aurel-Pop, Ioan Bolovan, *Istoria României*)

B. „Un asemenea organism statal (*terra*), menționat de cronicar corespunde pe deplin ca teritoriu, marii concentrări de așezări constatate în nord-vestul Transilvaniei, conducătorul său (*dux*) se numea, potrivit aceluiași cronicar, Menumorut și își avea reședința în cetatea Biharea [...]. La tratativele pe care le are cu solii lui Arpad, Menumorut le spune acestora să transmită ducelui Ungariei că [...] el nu va ceda din pământul lui «nici cât un deget deoarece această țară o are moștenire de la strămoșul său, iar acum, grație stăpânului său, împăratul din Constantinopol, nimeni nu poate să-i smulgă țara din mâinile sale» [...]. Inițial, Menumorut i-a respins pe unguri dincolo de Tisa [...]. La începutul secolului al X-lea însă, secuii, după ce se aliază cu ungurii, trec peste râul Criș și participă alături de aceștia la asediul cetății Biharea (*castrum Byhor*). Asediul a durat 13 zile, iar luptele au fost crâncene, cronicarul amintind pentru prima dată pierderile suferite, atât de către oastea lui Menumorut cât și de unguri și de secui.”

(*Istoria Românilor*)

C. „După cum rezultă din cronici, ducatul lui Menumorut va rămâne până la începutul secolului al XII-lea în stăpânirea moștenitorilor familiei arpadiene și [...], în împrejurări necunoscute, [...] alipit la voievodatul bănățean, probabil de Ahtum. [...] La 2 iunie 1247, regele Bela al IV-lea permitea cavalerilor ioaniți să transporte sare spre părțile dintre Bulgaria, Grecia și Cumania «să scoată sare din orice ocnă din Transilvania de unde le va fi mai ușor», menționându-se cu acest prilej, nave mari și mici pentru transportul sării. [...]

Într-adevăr, pentru a ieși din criza profundă ce atinsese regatul [...] regele Bela al IV-lea al Ungariei, ca odinioară, tatăl său, în 1211, a crezut că poate îndrepta lucrurile, cel puțin în ceea ce privește ținutul de margine de la Severin apelând la [...] așa numiții *cavaleri ioaniți*. Printre condițiile și prin rânduielile diplomei din 1247 impuse cavalerilor sau convenite cu regele, în vederea intrării în posesiune, actul enumeră următoarele: jumătate din foloasele, veniturile și slujbele din Țara Severinului și din cele două cnezate menționate ale lui Ioan și Farcaș, se cuvin regelui, cealaltă jumătate revenind cavalerilor [...]. Cavalerilor ioaniți li se conceda «toată Cumania, de la râul Olt și Munții Transilvaniei [...] în afară de țara lui Seneslau, pe care am lăsat-o aceluia, așa cum au stăpânit-o și până acum». Regele Bela al IV-lea s-a văzut constrâns de împrejurările de moment să țină seama de realități social-politice românești de mult constituite și consolidate. Erau cel puțin două puteri locale între care și cea condusă de Seneslau, peste care regele arpadian nu a putut trece.”

(*Istoria Românilor*)

D. „Noi formațiuni politice cu caracter local s-au afirmat la Dunărea de Jos în epoca de criză a dominației bizantine în ultimele decenii ale secolului al XI-lea. Răscoala populației paristriene din 1072-1074 provocată de instituirea unui monopol asupra grâului de către Nikiphoritzes, consilierul împăratului Mihail al VII-lea Ducas, și de suspendarea subvențiilor acordate pentru apărarea frontierei, a dus la ridicarea din mijlocul localnicilor a unui comandant pe nume Tatrys (Tatous). Supunându-se din proprie inițiativă noului împărat Nicephor al III-lea Botaniates, acest Tatous, numit și Chalis, va reapărea în anul 1086, în calitate de căpetenie a Dristrei, de această dată în asociere cu alte două căpetenii locale, Sesthlay și Satzas, care stăpâneau Vicina și alte localități din Dobrogea și din nord-estul Bulgariei. Acești stăpânitori locali, despre a căror origine etnică nu se pot face decât supoziții, se alăturaseră pecenegilor și se aflau, potrivit mărturiei Annei Comnena, în stare de rebeliune față de împăratul Alexios I Comnenul. “

(Ioan Aurel-Pop, Ioan Bolovan, *Istoria României*)

Pornind de la aceste surse istorice, răspundeți următoarelor cerințe:

1. Precizați un eveniment din sursa **B**, menționând o cauză economică și o consecință politică ale acestuia, selectate din sursa **A**, respectiv din sursa **C**. **5 puncte**
2. Prezentați un fapt istoric referitor la evoluția autonomiilor de la Dunărea de Jos, precizate în sursa **D**, utilizând și două informații din această sursă. **7 puncte**
3. Scrieți o relație cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa **B**, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (*cauză*, respectiv *efect*) **3 puncte**
4. Formulați, pe baza celor patru surse date, un punct de vedere referitor la autonomiile locale, susținându-l cu câte o informație selectată din fiecare sursă. **7 puncte**
5. Prezentați două asemănări referitoare la autonomiile locale din spațiul românesc extracarpatic din a doua jumătate a secolului al XIII-lea și secolul al XIV-lea. **10 puncte**
6. Argumentați, prin două fapte istorice, un punct de vedere referitor la existența unei constante în organizarea instituțională în plan religios a spațiului românesc extracarpatic, în a doua jumătate a secolului al XIV-lea și prima jumătate a secolului al XV-lea. **8 puncte**

SUBIECTUL al II-lea

(50 de puncte)

Elaborați, în aproximativ cinci pagini, un eseu despre **diplomația din secolele al XVI-lea – al XX-lea**, având în vedere:

- prezentarea a două asemănări între diplomația susținută de români în secolul al XVI-lea, respectiv în secolele al XVII-lea - al XVIII-lea;
- prezentarea unei constante în desfășurarea acțiunilor diplomatice referitoare la România ca stat participant la „criza orientală” din secolul al XIX-lea;
- prezentarea unei constante în desfășurarea faptelor istorice din domeniul diplomatic, în care este implicată România, în perioada 1900-1916;
- prezentarea a două acțiuni desfășurate de statul român în plan diplomatic, în perioada 1918-1920 și menționarea unei asemănări între acestea;
- argumentarea, prin două fapte istorice, a unui punct de vedere referitor la diplomația României în perioada 1921-1938.

Notă!

Se punctează și utilizarea **limbajului istoric adecvat**, **structurarea** eseului, evidențierea **relației cauză-efect**, argumentarea unui punct de vedere (prezentarea faptelor istorice relevante și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia), respectarea **succesiunii cronologice/logice** a faptelor istorice și **încadrarea** eseului în limita de spațiu precizată.